

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(LI.)

A' Császári és Királyi Felség' Kegyelmevel

Indúlt BÉTSBÖL Kedden 30. Juniusban. 1795.

A' Rotterdami Politikus Tudósító még nem iz-
zatta-ki a' maga meg-igért hét országra szolló tudósi-
tátását — most tehát ezzel a' jövő posta napig mi is
temporizálni kéntelenítettünk.

Olosz Ország.

Az ujjabb *Bétsi* Ujjságban is közönségesé tétetett
Olosz országi hadi hír-adás szerént, Fegyvertármester
B. Devins a' mi *Olosz* országi feregeinkel *Aquitól De-
gához* elő nyomulván, tsak 3 orányi távolságra álla-
podott-meg az ellenséges fereg frontya előtt.

F f f

Egyéb aránt, a' mint a' *Tourini* levelek erőfistik, még eddig az apróbb öfzfze-tsapásokon kívül, semmi nevezetes ütközet nem törént; és úgy lehet éfzre venni, hogy a' Frantziák inkább a' belső zenebonák ellen, mint a' külső ellenség ellen, teszik a' a' leg nagyobb kézfületeket.

Az eleség-beli szükség *Romában* is kezdi magát jelenteni. — A' *Pápa* *Marquis Gunlit* olyan rendelefssel küldötte *Genuába*, hogy ott ötödfél *pro-Ceutóra* 500 ezer *Seudit* vegyen a' fz. Szék' számára költsön, a' mellyért ez a' *Mesolai* minden jefzágokat köti-le zállogul.

Mint-hogy továbbá *Romában* a' kéz pénz is naponként kevesedvén, a' papiros pénz 7 *pro-Centót* veszt: erre nézve 4 *Kárdinálisokat* rendelt-ki a' *Pápa*, a' kik *Congregátziót* tartván, projectomokat fognak a' fz. Szék' elibe terjefzteni ilaziránt, miként kelljen ezen rofz dolognak elejt venni.

Az *Ájrikai Barbarusok'* préda hajói, olyan számosok kezdenek lenni a' *Mediterráneum* tengeren, hogy a' *Pápa* birodalmainak partyaira is ki-fzállani vakmerően meg-probálták ezekben a' napokban, embereket és barmokat ragadozván-el onnan, a' melly történetekről fok rend-beli panaszok érkezvén a' fz. Szék' elibe, *Jun.* 9-dikén a' *Kárdinálisoknak* gyüfése tartatott, és abban meg-határozatott, hogy a' *Pápa'* gályái a' tengerre ki-evezzenek.

H o l l á n d i a.

Hágából Jun. 10-dikén: — „ Meg-érkezvén a' mi követeink a' Szövetseg' helybe-hagyásával *Párisba*: öket az egész Köz-jóra ügyelő *Commiffió* vezette-bé a' *Convent'* elibe. Látván a' *Convent*, hogy a' mi *Ratificátziónk*, kutya-börre írva, és még-ezüft-pixizelve vagyon: ö is olyan rendelést tett, hogy a' *Frantzia Ratificátzió*-is, a' melly már más módon el-készülve a' mi *Követeinknek* által volt adattatva, vízfza vétettefsék, és ez is kutya börre (*pergamentre* irattatva, meg-ezüft-petsé-

tes-pixiseztesék, s-úgy küldettesék *Hágába* a' *Batavus* Nemzeti Conventhez vizfza., — „A' *Párisi* Nemzeti Convent' palotájában 2 karos székek voltanak a' 2 *Hollandus* Követek' számára elő-tétetve. A' főre-valót, ők sem tették-fel, minthogy a' Convent is hajdon fővel közöntötte őket. — Az után következtek, az atyafiságos ölelgetődzések, és tsókok. — A' kiáltozás ez volt: — „éljen a' két Respublika! — A' szó az után arról volt, hogy a' *Batavusok*' Respublikájának zászlóját az *Ámerikai* Respublika' zászlója mellé kell fel-függeszteni. A' Convent erre azt decretálta, hogy: mivel forma dat esse rei, tehát ezt a' dolgot is, meg-vizsgáltság végett *Commissióra* kell bizoni.

Jun. 7-dikire egy vendégséget rendet a' Convent, de a' mellyen csak a' Respublikák' Követei jelenhetnek-meg. — *Jun. 5-dikén* forma fzerént való látogatást tettek a' két *Batavus* rend-kivül való Követek a' Convent Präsefsinél, mint Präsesnél, a' több idegen Követeknél pedig jelentést tettek, hogy ők is ott vagynak. — Ezeknek a' két rend-kivül való *Batavus* Követeknek, *Grasveldnek* és *Sitternek*, az leszen első dolgok közelebbről, hogy *Blauw* és *Meyer* nevü *Belga* hazafiakat, a' kik már régetske hogy *Párisban* vagynak, a' Frantzia Respublikánál lévő rendes *Batavus* Követeknek bé-vezetsék.

Á n g l i a.

A' *Parlamentomban* szó lévén közelébből másodikszer a' *Tsászárnak* adándó költsönről, *Fox* és *Smith* ujj ellenvetéseket tettek: hanem *Pitt* utóljára így beszélt: — „Azt mondgyák, hogy a' *Tsászárnak* adándó költsönből reánk háromló hafzon egyedül csak az a' *Diversió* volna, a' mellyet a' *Tsászári* feregek fognának a' mi tengeri próbainkra nézve, az ellenségnek tenni. De más felölről is fok hafzua vagyon ennek. Honnan várhatunk mi jobb segedelmet, mint *Ausziától*? Mellyek nekünk a' hafznosabb segítő kút-fejek, mint a' mellyek a' kétségbe-eső Frantzia országnak igyekezeteit terhesitik.

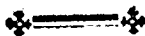
Azok, a' kik magokat, ennek az *Auftriának* adándó költsönnek ellene fzegeznek, nem igen hiveknek lenni láttzanak *Ángliához*, a' mint-hogy, egy *Udvar sintsen Európában* olyan, a' mellyhez *Ánglia* inkább bizhatna, mint a' *Bétsihez*. A' *Tsászar*, mint *Tsászar*, békeféséges traktálást kezdhet a *Frantziákkal*: de, mint *Tseh*, és *Magyar Király*, éppen úgy hadakozhatik velek, a' mint *Hannovera* ki adhattya a' *Német Contingentziát*, a' nélkül, hogy Nagy *Britannia* hadba elegendgyék. De más oldalról, mi fogna történni, ha a' *Tsászártól* kívántatott költsönt megtagadnók? Az: hogy a' helyett, hogy most, midön akarunk, mindgyár békeféséget küthetünk, és a' jobb fel-tételeket meg kívánhattyuk, akkor (midön t. i. a' *Tsászártól* kért fegedelmet megtagadnók) olyan fel-tételeket vólnánk kéntelenek el fogadni, a' milyeneket a' *Frantziák* előnkbe írának. — Ennek a' második *Voxolásnak* alkalmatofságával, a' *Pitt* javaslását *60 Vótumok* hagyták helybe, és 35-tön mondtak ellene.

Frantzia Ország.

Egyik a' hitelesebb közönséges levelek közzül, így fejezi-ki magát a' szerentsétlen *Frantzia Királyfi* haláláról: — „A' szerentsétlen 16-dik *Lajos Királynak* szánakozásra méltó fia és *Korona-örökösse*, a' maga attyához a' jobb világra által költözék, és ő is, mint az attya, hofzfas szenvedései után, a' boldogtalan *Revolutzió*nak, tsak hogy titkos módokon való, *Martyrja* tettzik lenni. Az ő halála, éppen akkor történt, a' midön a' *Vendei* hadnak tüze ujra fel-elevenedett; a' midön a' közönséges *parola-szó XVII-dik Lajos*; és a' kinek, az ő attyai tronuására való fel-ülése, a' mostani minden igyekezeteknek tzélja, s-a' mint mondatattatik, azoknak a' titkos *Ártikulusoknak* is egyike vólt, a' mellyek által a' magok *Királyokhoz* még mind eddig hív *Vendeiket*, a' békeféségnek el-fogadására, reá akarták venni. s. a. t. — Itt elő hozza továbbá ezen író a' *Sevester* hir-adását a' *Királyfinak* haláláról: a' mint a' közelebbi levelünkben mi ezt már meg-írtuk.

A' meg-hóltnak testiről ilyen *Visum Repertumot* terjesztettek az alább írt hozzá küldött Orvosok a' Convent'elibe: — „Mi alóll írottak, a' *Templének* második emeletében, egy szobában találtunk egy férfi gyermek holt testét, a' ki lehetett mintegy 10 esztendő; s-a' kiről a' velünk-levő Commissáriusak azt mondták, hogy az, a' meg-hólt *Capet Lajosnak* a' Fija. Két Orvosok azt mondták közüllünk, hogy ez, éppen az a' gyermek, a' ki az ő Cúrójok alatt volt, néhány napoktól fogva. Hogy ez a' gyermek valóság-gal meg-hólt, nyilván meg-tetzett onnan; hogy az egész teste náki sárgált, hogy egészszén hideg-vólt, hogy a' tagjai meg-merevedtek, hogy a' Szemei bé-estek, s főképpen onnan, hogy már a' hasa s-egyebe, rothadni-is kezdett. A' jobb térdének belső oldalán egy daganatot láttunk, mellynek Színe olyan vólt, mint ez egész test bőrének a' színe. A' bal karján, közel a' könyökhöz, hasonló, de nem olyan nagy daganatot vettünk-észre. A' térdén lévő daganatból, mintegy négy lótt genyettséges és vizes forma matéria folyt-ki az inas-húsok és a' Tsont hárttyája közzül. Hasonló matéria taláztatott a' Karján lévő daganatban-is. „

„ Midőn a' *Hasát* fel-nyitottuk, több mint egy pint genyettséges és igen bűdös nedvesség taláztatott benne. Az itt lévő belső részek fel fuvódva, és sárgák vóltak, s-mindnyájjan egymáshoz ragadtak. Külömb külömb féle nagyságu *Tsemókkal* (tuberculumokkal) mintegy bé-hintettek ezek a' belső részek: a' melly Tsomókat midőn fel-mettzettük, éppen olyan matéria folyt-ki belőlök, mint a' millyen taláztatott a' térdén és karján lévő daganatokban. A' *Hurkákban* nem vólt egyéb egy kevés epés matériánál. A' *Gyomor* hasonló állapotban vólt; minden felől hozzá ragadt a' szomszéd részekhez, kívül sárgás vólt, és apró Tsomókkal be-hintetett: a' belső hárttyája egészséges vólt. A' *Májnak* felső s-domború része, az Ágyék-hárttyához (Diaphragma); az alsó s-völgyes része pedig, az alatta lévő belső-részekhez ragadt

hozzájok: különben egészséges, és a' szokott nagyságú volt. Ez Epe-hójjagban nem fok epe találtatott. A' Lép, a' Nagy-ikras-hus (Pancreas), a' Vesék, és a' Hójjag, egészségesek voltak. A' Has-üregét megbélellő Hártyának, (Peritonæum) az a' része, melly az Agyék-hártyának alatta esik, hasonló Tsomókkal hintetett-be a' feljebb mondottakhoz. Maga az Agyék-hártya egészséges volt. ,,

„A' Mejj-üregében, a' Tüdök mindenfelől hozzáragadtak az Oldal-hártyához (Pleura), az Agyék-hártyához, és a' Sziv-zatskójához (Pericardium.) Külömben egészségesek voltak a' Tüdök, és Tsomók sem szemléltettek rajtok egyebütt, hanem csak a' Lebellő s-Nyeldeklő-gégék körül találtattak némelyek. A' Sziv-zatskóban, nem volt több nedvesség, a' kelletténél. Maga a' Sziv, halovány, de egyéb eránt egészséges volt. „, / Central University Library Cluj

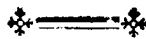
„A' Kaponyában lévő Agyvelőnek, minden hozzá tartozóival együtt, leg-kifsebb baja sem volt. „

„Mindezekből azt kellett itéltünk, hogy ebben e' testben, valami régtől fogva lappangó Szakas m-*téria* (Nateria scrofulosa) dolgozott, és a' gyermeket az ölte-meg. — Dumangin mpr. Pelletan mpr. Lassus mpr. Jeanroy mpr.

Kép-viselő *Chiappe* arról tudositotta a' Conventet, hogy a' *Touloni* Frantzia hajós fereg a' tengerre ki-evezett, és az *Ánglus* hajós fereget keresi, hogy vele meg-ütközzék.

J e l e n t é s.

A' már régen várt Magyar Grammatica, ki-került a' könyvnyomtató-sajtó alól illy titulus alatt: *Magyar Grammatika, mellyet készített Debretzenben egy Magyar Társaság. Betsben a' Magyar Hirmondó Iróinak költségével. Alberti Betüivel 1795.* Leg-nagyobb nyóltzad-rétben (in Octavo regali). Ezen annyai Nyelvünk virágoztatására tzelőző, és sok más tekintetekre nézve is igen nevezetes

Könyvben a' titulus után egy különös levelen, szemléltetik felül, Méhai Mélt. *Nunkovits* Györgynek, *Szerbi* Püspöknek, *Pétsi* Prépostnak s. a. t. a' Magyar Litterátura' Nemes Lelkü Előmozdítójának emlékezetére készíttetett Kép, mellyet, a' most Német Országban méltán előséget érdemlő *Kohl* által metztettünk részre, a' Kép alatt pedig két szép Levele a' nevezett Püspöknek, Követi a' két szép Levele a' nevezett Püspöknek. Követi a' két Levelet az általunk (a' *Magyar Hirmondó* Írói által) fel-tett Bévezetés, ezt pedig az Előljáró - Beszéd, mellyet a' Grammatikának Tudós Szerzői, t. i. egy-néhány Derék és egyéb nagy tudományokon, s-tanításbeli tapasztalásokon kívül, a' Nap-keleti nyelveket is fundamentomosan értő, és ezen köz-halfnú munkának készítésére, *Debretzenben* Társaságba állott értt idejü Férjfiak irtak tiszta és hathatós Magyarsággal. Az Elöl-járó-Beszéd után következik maga a' Grammatika, mellynek I-ső Részze szól: a' Betűkről, Szótagokról (Syllabákról), és a' Szókról. II-dik Részze: a' Betűk, és Szók Helyes-írásáról (Orthographiáról): III-dik R. a' Magyar Beszéd' Részéről; IV-dik R. a' Nevekről (Nomenekről): V-dik R. a' Név-másairól (Pronomenekről) és Ragasztékokról (Affixumokról): VI-dik R. az Igékről (Verbumokról): VII-dik R. az Elölntőljárókról (Præ et Postpositiókról); VII-dik R. a' Határozókról (Adverbiumokról); IX-dik R. az Együvé-foglalókról (Conjunctiókról); X-dik R. a' Közbevetőkről (Interjectiókról); XI-dik R. a' Származtatásról, vagy a' Szók Formálódásáról (Derivatióról); XII-dik R. az Elrendelésről (Syntaxisról). Ezen XII Részek után vagyon: A' Mester, vagy Mesterség Szók' (Vocabulum technicum) Laistroma: ez átán pedig: hat Tóldalék, úgy-mint: I. Tóld. Némelly régi Magyar Gyöker-Szókból formált más Szóknak Példáji. II. Tóld. Az emberi tagoktól vevődött Szók. III. Tóld. Hivataloktól, Nagy Emberek és más Nemzetek Neveiből vevődött Szók. IV. Tóld. A' Természeti Hangokból származott Szók. V. Tóld. A' Magyar Nyelv Regulai el-

len tsinált ujj Szók, a' millyenek: Foglalat, Lap Mindenefség, Nyelv-mivelés, Szók-épités, Szó-tár, Kints-tár, Uradalom, Ügyéiz, Kos-hava, Bika-hava s. a. t. VI. Told. Más idegen (Zsidó, Török, Persa, Tatar, Kantatikai, Egyiptomi, Malabári, Algiri, Laponiai, az után Görög, Leák, Német, Frantzia, Tót) Nemzetek' szavaival egyező Magyar Szók. — Az egész munka 24 árkusból, s-eggy levélből áll. Az árra nem több 1 for. 20 krajtzárnál. Találtatik itt *Bétsben Hummel* Nyomtatónk' műhelyében bey den drey Hacken, Pesten *Kilián* Könyváros boltjában. Ugyan ott találtatik N. *Sopron* Vármegyének rézre metzett Táblája is ilyen felül és alól-iráfsal: *Sopron Vármegye* (Comitatus Soproniensis. Juxta Delineat Joan. Nép. Hegedüs Ord. Geom.) — *Méltóságos Gróf Festetics György Ő Nagyságának, hazafiúi igyekezetek' hathatós Előmozdítójának, ajánlják Görög és Kerekes.* Egy Mappának az árra 24 krajtzár. — A' Vátzi, Lofsontzi, Rima-Szombati, Kafsai, Sáros-Pataki, Miskóltzi, Egri, Ketskeméti, Nagy-Várad, Aradi, Szegedi, Pesti, Fejérvári s. a. t. Könyvárosok, vagy Könyvkötők, meg-szerezhetik magoknak mind a' Magyar Grammatikát, mind *Sopron* Vármegye' Mappáját is *Kilián* Pesti Könyváros boltjában. Pozsonba, Komáromba, Györbe, Veszprémbe, Pápáta, Sopronba, Köfzegré, Szombathelyre, s. a. t. nem különben Erdély Országba, még ezen a' héren igyekezünk mind a' Grammatikából, mind a' Mappából elegendő exemplárokat küldeni. Le-küldjük Julius kozepe felé Nem. *Bács* Vármegye' Mappáját is, mellyen ki-van mettzve a' moit munkában lévő *Ferentz*' Tsatornája is (Canalis Francisci), a' jegyek' Magyarázatjával együtt (Explicatio Signorum), melly, különös és a' többi Mappákhoz hasonló nagyságú papirosra léfzen nyomtatva, s-magában foglalja mind azon tárgyakat, mellyek a' Mappákon ízepléltetnek.

A Magyar Hirmondónak Irói.

BIBL. CENTR. UNIV. CLUJ

Ms. St. v. 457 19 69